

HOTĂRÂRE

12 mai 2026

Nr. XIX/2

mun. Chișinău

Cu privire la audierea Raportului privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025

În conformitate cu prevederile art. 64 lit. l) al Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat) și cu pct. 7 din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, aprobat de Adunarea Generală a AȘM prin Hotărârea nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare), în cadrul Sesiunii a XIX-a a Adunării Generale a AȘM din 12 mai 2026 a fost audiat **Raportul privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025**, prezentat de mem. cor. Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM.

În urma examinării raportului audiat și a luărilor de cuvânt pe marginea acestuia ale membrilor Adunării Generale a AȘM, Adunarea Generală a Academiei de Științe a Moldovei
A CONSTATAT:

Academia de Științe a Moldovei își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Codul cu privire la știință și inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat), Statutul Academiei de Științe, aprobat în redacție nouă prin Hotărârea Adunării Generale a AȘM nr. 1/2 din 24 ianuarie 2019, cu modificările și completările ulterioare, alte acte normative, precum și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Organizarea activității. În anul 2025 a continuat procesul de actualizare a conducerii secțiilor de științe ale AȘM. Adunarea Generală a Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte l-a ales în calitate de adjunct al conducătorului Secției pe mem. cor. Aurelian Dănilă, iar în calitate de secretar științific – pe dr. Natalia Procop. Adunarea Generală a Secției de științe ale vieții i-a ales în calitate de secretari științifici pe dr. Gabriela Romanciuc, pentru domeniul științelor agricole, biologiei și mediului, și pe dr. Leonid Chișlaru, pentru domeniul științelor medicale.

În conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare din 2004 (republicat), Academia de Științe exercită rolul de consultant strategic al Guvernului, supunând avizării proiectele de acte legislative care vizează domeniile cercetării și inovării. AȘM a participat la activitatea Grupului de lucru pentru Capitolul de negocieri nr. 25 „Cercetare și inovare” (Clusterul nr. 4), în cadrul Acordului de Asociere „Știință și tehnologii, societate informațională, politici în domeniul audiovizualului, educație, instruire și tineret, cultură, sport și educație fizică”, fiind reprezentată de dr. Tudor Braniște, șef interimar al Secției management academic și relații externe.

Activitatea Secției juridice și resurse umane a fost axată pe elaborarea și participarea la elaborarea/avizarea proiectelor de acte normative. AȘM, asigurând relațiile de cooperare cu ministerele de profil și cu alte instituții, a avizat proiecte de acte normative și legislative, a perfectat răspunsuri la scrisori, strategii și alte documente.

Au fost avizate acte normative și documente ce țin de activitatea AȘM și a membrilor AȘM, precum și acte normative examinate în colaborare, între care: Propunerea de modificare și completare a proiectului pentru modificarea Codului cu privire la știință și inovare nr. 259 din 15 iulie 2004 (republicat); Proiectul Hotărârii Guvernului (HG) cu privire la declararea anului 2025 drept Anul Mihai Eminescu (Ministerul Culturii); Proiectul HG cu privire la aprobarea Conceptului Atlasului Național al Republicii Moldova (Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru); Proiectul HG privind modificarea Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele investiționale de îmbunătățiri funciare, în vederea implementării Programului de îmbunătățiri funciare pentru asigurarea managementului durabil al resurselor de sol pentru anii 2021–2025, aprobat prin HG nr. 985 din 22.12.2020; Proiectul HG privind aprobarea Metodologiei de evaluare și clasificare a stării corpurilor de apă subterană (Ministerul Mediului); Proiectul de lege privind utilizarea, conservarea și protecția solului (Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare); Proiectul HG cu privire la aprobarea Strategiei Naționale pentru Cultură și Patrimoniu pentru anii 2025–2035 (Ministerul Culturii); Poziția asupra Avizului consultativ al Consiliului pentru Egalitate în cauza nr. 150/20 din 15 mai 2025 privind denumirea disciplinei „Istoria românilor” ș.a.

Pe parcursul anului 2025, colaboratorii Secției juridice și resurse umane au reprezentat interesele AȘM la Agenția Servicii Publice, Inspectoratul de Poliție Centru, Centrul Național Anticorupție și oficiile executorilor judecătorești, în cadrul procedurilor de executare a hotărârilor instanțelor de judecată, precum și în ședințele instanțelor de judecată. De asemenea, au elaborat, completat și perfectat contracte individuale de muncă, note informative privind funcțiile vacante, informații pentru stabilirea drepturilor sociale și medicale aferente raporturilor de serviciu, hotărâri ale Adunării Generale a AȘM, hotărâri ale Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM, hotărâri ale Prezidiului AȘM și alte documente.

Secția management academic și relații externe asistă conducerea AȘM în organizarea activităților curente, a audierilor publice, concursurilor și manifestărilor științifice, precum și în perfectarea rapoartelor; executarea hotărârilor Prezidiului și a dispozițiilor conducerii Academiei de Științe; mediatizarea rezultatelor obținute de AȘM, Adunarea Generală, Prezidiu, membrii titulari și membrii corespondenți ai AȘM, precum și de comunitatea științifică.

Pe site-ul oficial al AȘM au fost publicate circa 288 de materiale informative, care reflectă activitatea instituțională și științifică desfășurată: avize și anunțuri oficiale; 2 ședințe ale Adunării Generale; 2 congrese; 3 simpozioane; 2 expoziții; 1 festival; 18 reuniuni; 6 ședințe festive; 14 conferințe științifice; 12 mese rotunde; 10 evenimente de lansare de carte; 15 prelegeri publice; 9 întreveneri oficiale și 11 participări la emisiuni TV, contribuind la sporirea vizibilității activității academice în spațiul public.

A fost acordat suport în realizarea audierilor publice, în cadrul cărora au fost evaluate 324 de proiecte de cercetare. Audierile publice și evenimentele organizate la AȘM sunt arhivate în Biblioteca Institutului Dezvoltării Societății Informaționale (IDSI), care dispune de o audiență stabilă.

Managementul și eficiența utilizării mijloacelor financiare în anul 2025 la AȘM. Secția finanțe, buget și analiză economică a Aparatului administrativ al Prezidiului AȘM este

responsabilă de planificarea economico-financiară a mijloacelor bănești, asigurarea înregistrării cronologice a operațiunilor economico-financiare, controlul sistematic asupra executării de casă a bugetelor, precum și asupra integrității resurselor bănești și valorilor materiale.

Secția gestionează utilizarea resurselor materiale și financiare ale AȘM; elaborează și prezintă Ministerului Finanțelor propuneri privind prognoza pe termen mediu a resurselor financiare pe domeniu și planurile strategice de cheltuieli pe termen mediu; prezintă propuneri la elaborarea proiectului bugetului de stat anual pentru AȘM; verifică utilizarea corectă a mijloacelor în corespundere cu creditele deschise și destinația acestora, conform devizelor de cheltuieli aprobate ș.a.

În conformitate cu Legea bugetului de stat, art. 58 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014, Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 208 din 24.12.2015 privind Clasificația bugetară și repartizarea bugetului Academiei de Științe a Moldovei pe funcții, programe, activități și organizații din cadrul AȘM, Prezidiul AȘM a aprobat bugetul AȘM pentru anul 2025.

În anul de raportare, AȘM a acumulat resurse/venituri în sumă de 29 270,2 mii lei, ceea ce constituie 91,68% față de prevederile anuale, în sumă de 31 926,1 mii lei. La partea de cheltuieli, bugetul AȘM a fost executat în sumă de 29 167,2 mii lei, la nivel de 91,49% din prevederile anuale, în sumă de 31 880,2 mii lei.

Activitatea administrativ-gospodărească a Academiei de Științe a fost orientată, în anul 2025, spre păstrarea, evidența, eficientizarea și monitorizarea patrimoniului, precum și spre dotarea cu utilaj, inventar și alte bunuri și servicii necesare asigurării bunei funcționări a AȘM. Au fost perfectate contracte de achiziționare a bunurilor și serviciilor, contracte de comodat și locațiune, precum și acorduri adiționale.

Secția logistică a întreprins măsuri privind eficientizarea utilizării energiei electrice prin suplینirea sistemelor de iluminare cu senzori, modernizarea sistemelor de sonorizare și videodifuzare a sălilor de conferință, precum și asigurarea personalului de deservire cu echipamentul necesar. În procesul de gestionare a patrimoniului AȘM au fost încheiate și executate contracte de valoare mică, contracte de locațiune, contracte de comodat, contracte pentru servicii de aprovizionare cu apă și canalizare prestate de consumatorul principal către subconsumator, contracte pentru servicii energetice prestate de consumatorul principal către subconsumator, precum și procedura de licitație deschisă privind organizarea și managementul redacțional, elaborarea conceptului tematic și a designului, redactarea, machetarea, corectura, tiparul și difuzarea Revistei de Știință, Inovare, Cultură și Artă „AKADEMOS” pentru anul 2025.

Secția suport și coordonare a proiectelor interdisciplinare și internaționale a elaborat și a depus două proiecte la UNESCO, dintre care unul a intrat în etapa de implementare la 1 iunie 2025; un proiect la IAP (InterAcademy Partnership, AȘM fiind membru); un proiect cu reprezentanți din Parteneriatul Estic – *Collaborative Data Network with Eastern Europe* (KoDaNetOst), organizat de Institutul de Cercetare Interdisciplinară din Germania. De asemenea, un proiect în cadrul Programului „Orizont Europa”, destinat organizării evenimentului „Noaptea Cercetătorilor”, a fost depus la 22 octombrie 2025.

În februarie–octombrie 2025 au fost organizate două seminare pentru punctele locale de contact privind noile tendințe de dezvoltare și transformările la nivel european. Informațiile referitoare la mobilitatea cercetătorilor și participarea la evenimentele organizate online în cadrul proiectului ERA TALENT PLATFORM au fost transmise către PLC EURAXESS.

Audierea publică a rezultatelor obținute în anul 2025 în cadrul proiectelor științifice.

Una dintre atribuțiile statutare fundamentale ale AȘM este audierea publică a rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectelor de cercetare și inovare pe probleme de interes național. Conform art. 67 alin. (4) pct. d) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15.07.2004 (republicat), prevederilor subpunctului 20 al punctului 7 și subpunctului 4 al punctului 16 din Statutul AȘM, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a AȘM nr. I/2 din 24 ianuarie 2019, cu modificările ulterioare, precum și pct. 38 al Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 864/2023, secțiile de științe ale AȘM au organizat audierea publică a rezultatelor obținute în cadrul proiectelor de cercetare și inovare din domeniul lor de competență, inclusiv ale celor finanțate din bugetul de stat.

Evaluarea cercetărilor efectuate în cadrul programelor instituționale de cercetare pentru anii 2024–2027, etapa anului 2024, a avut loc în perioada 21-28 februarie 2025, fiind realizată de secțiile de științe ale AȘM. Au fost audiate 105 proiecte: 26 de proiecte în cadrul priorității strategice „Sănătate”; 12 proiecte în cadrul priorității „Agricultură durabilă, securitate alimentară”; 8 proiecte în cadrul priorității „Biotehnologii și protecția mediului”; 33 de proiecte în cadrul priorității „Provocări societale”; 26 de proiecte în cadrul priorității „Tehnologii inovative, energie sustenabilă, digitalizare”.

A doua etapă de audieri publice ale rapoartelor științifice a avut loc în perioada 18-24 decembrie 2025, cu aprobarea avizelor consultative în cadrul birourilor secțiilor de științe, majoritatea rapoartelor fiind apreciate cu calificativul „foarte bine”. Cinci proiecte de transfer tehnologic și trei proiecte de Vouchere Inovaționale au fost examinate în comisia mixtă AȘM–ANCD, a cărei componență a fost aprobată prin Hotărârea Prezidiului AȘM, președinte al comisiei fiind acad. Veaceslav Ursachi.

Pe pagina web a AȘM au fost publicate rezumatele rapoartelor științifice și avizele consultative ale secțiilor de științe. Secțiile de științe ale AȘM au examinat 218 rapoarte științifice anuale ale proiectelor finanțate din bugetul de stat, dintre care: 88 de proiecte la categoria „Stimularea excelenței în cercetare” (2025–2026); 39 – „Tineri cercetători” (2025–2026); 62 – „Proiecte moldo-române” (2025–2027); 10 – „Colaborare cu diaspora” (2025–2026); 7 – „Proiecte moldo-germane” (2025–2026); 3 – „Proiecte moldo-turce” (2025–2026); 1 – „Water4All” (2024–2026); 5 – „Vouchere Inovaționale” (2025–2026); 3 – „Proiecte de Transfer Tehnologic” (2025–2027).

Secția de științe ale vieții a examinat 87 de rapoarte, dintre care 40 în domeniul științelor medicale și 47 în domeniul științelor agricole, biologiei și mediului; Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte a examinat 59 de rapoarte; Secția de științe exacte și ingineresti a examinat 64 de rapoarte.

Raportul asupra stării științei. În conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare și ale Statutului AȘM, Academia de Științe elaborează Raportul asupra stării științei, care reflectă politicile elaborate și modul de implementare a acestora la nivel național. Raportul asupra stării științei a reflectat realizările obținute în anul 2024 de știința din Republica Moldova, precum și dinamica dezvoltării acesteia. În raport au fost reliefate principalele probleme din domeniu, fiind oferite date și informații necesare pentru eficientizarea colaborării dintre știință, stat, economie, societate și educație, astfel încât știința autohtonă să poată răspunde provocărilor actuale și viitoare, să devină mai competitivă și să se dezvolte în beneficiul societății. Raportul asupra stării științei din Republica Moldova în anul 2024 a fost audiat și aprobat la Adunarea Generală a AȘM din 15 mai 2025, iar Raportul asupra stării științei din Republica Moldova pentru

anul 2025 a fost perfectat de AȘM și prezentat spre audiere și aprobare la Adunarea Generală a AȘM din 12 mai 2026.

Organul reprezentativ și suprem al AȘM este Adunarea Generală. La data de 31 decembrie 2025, Adunarea Generală întrunea 120 de persoane, repartizate astfel: Secția de științe ale vieții – 46 de membri, dintre care 16 academicieni, 16 membri corespondenți și 14 membri desemnați; Secția de științe exacte și inginerești – 38 de membri, dintre care 15 academicieni, 11 membri corespondenți și 12 membri desemnați; Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte – 36 de membri, dintre care 11 academicieni, 11 membri corespondenți și 14 membri desemnați. Secțiile de științe reuneau 40 de membri desemnați – cercetători din domeniile corespunzătoare secțiilor, aleși prin concurs în anul 2023, pentru un termen de 4 ani.

În anul 2025, membrii Adunării Generale s-au reunit în două sesiuni: la 3 aprilie 2025, Sesiunea a XVI-a, a audiat subiectul privind aprobarea rapoartelor de activitate a secțiilor de științe ale AȘM în anul 2024, raportori fiind conducătorii secțiilor de științe ale AȘM, vicepreședinți ai AȘM; la 15 mai 2025, în Sesiunea a XVII-a, a fost audiat și aprobat Raportul asupra stării științei din Republica Moldova în anul 2024 și audiat Raportul de activitate al Academiei de Științe a Moldovei în anul 2024.

Adunarea membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM este formată din membrii titulari și membrii corespondenți ai celor trei secții de științe. La 31 decembrie 2025, Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți era constituită din 80 de persoane. Sesiunea a VI-a a Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM a fost organizată la 15 aprilie 2025, având pe agendă două subiecte principale: alegerea membrilor de onoare ai Academiei de Științe a Moldovei; alegerea membrilor titulari și membrilor corespondenți.

În calitate de membri de onoare ai AȘM au fost aleși: acad. Nicolae Victor Zamfir, vicepreședinte al Academiei Române, înaintat de Secția de științe exacte și inginerești; dr. hab., prof. univ., acad. Jūras Banys, președinte al Academiei de Științe din Lituania, înaintat de SȘEI; dr., prof. Xiao Yu Yang, de la Laboratorul comun de colaborare internațională de tehnologie avansată pentru sinteza și prelucrarea materialelor al Ministerului Educației din China, înaintat de SȘEI; dr., prof. univ. Mircea Beuran, președinte al Academiei de Științe Medicale din România, înaintat de Secția de științe ale vieții; dr., prof. univ. Cristian Lupașcu, de la Departamentul de Chirurgie al Universității de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași, înaintat de SȘV; dr., prof. Richard John Roberts, expert în biologie moleculară, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină în anul 1993, New England Biolabs, SUA, înaintat de SȘV. Pe parcursul anului, au fost înmânate și însemnele membrilor de onoare.

Al doilea subiect s-a referit la alegerea membrilor titulari și membrilor corespondenți. Nouă persoane au fost alese în calitate de membri titulari: Secția de științe ale vieții – acad. Elena Zubcov, profilul 165 *Biologia omului și animalelor*; acad. Viorel Prisacari, profilul 331 *Sănătate publică*; acad. Eremei Zota, profilul 351 *Medicina interdisciplinară*; Secția de științe exacte și inginerești – acad. Svetlana Cojocaru, profilul 121 *Informatică teoretică*; acad. Constantin Gaidric, profilul 121 *Informatică aplicată*; acad. Dumitru Țiuleanu, profilul 134 *Fizică aplicată*; Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte – acad. Alexandru Stratan, profilul 521 *Economie, business, administrare*; acad. Victor Moraru, profilul 561 *Politologie*; acad. Demir Dragnev, profilul 611 *Istorie*.

Au fost aleși 12 membri corespondenți: Secția de științe ale vieții – dr. hab., prof. univ. Liliana Cepoi, profilul 167 *Biotehnologie*; dr. hab., prof. univ. Eugeniu Bendelic, profilul 321

Medicină generală; dr. hab., prof. univ. Liliana Groppa, profilul 321 *Medicină generală*; dr. hab., prof. univ. Ion Mereuță, profilul 321 *Medicină generală*; dr. hab., prof. univ. Dumitru Erhan, profilul 431 *Medicină veterinară*; Secția de științe exacte și ingineresti – dr. hab. Vladimir Țurcan, profilul 134 *Fizică aplicată*; dr. hab. Aculina Arîcu, profilul 143 *Chimie organică*; dr. hab. Viorel Bostan, profilul 242 *Mașinologie și tehnologia construcțiilor de mașini*; dr. hab. Valeriu Dulgheru, profilul 242 *Mașinologie și tehnologia construcțiilor de mașini*; Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte – dr. hab. Valeriu Cușnir, profilul 554 *Drept penal*; dr. hab. Elena Prus, profilul 622 *Literatură*; dr. hab. Aurelian Dănilă, profilul 653 *Artă muzicală*.

Organul executiv al Academiei de Științe a Moldovei – Prezidiul AȘM – are următoarea componență: președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu; vicepreședinte, mem. cor. Svetlana Cojocaru, conducător al Secției de științe exacte și ingineresti; vicepreședinte, acad. Eva Gudumac, conducător al Secției de științe ale vieții; vicepreședinte, mem. cor. Ion Hadârcă, conducător al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte; secretar științific general, dr. hab. Liliana Condraticova.

Pe parcursul anului 2025, a fost asigurată funcționarea Prezidiului AȘM. Rapoartele de activitate pentru 2025 ale secțiilor Aparatului administrativ al Prezidiului AȘM și ale Secției Teritoriale Nord, cu sediul la Bălți, care au stat la baza Raportului de activitate al AȘM în anul 2025, au fost examinate în ședința Prezidiului din 20 februarie 2026. În Sesiunea a XVIII-a a Adunării Generale a AȘM din 29 aprilie 2026 au fost audiate rapoartele de activitate ale secțiilor de științe ale AȘM pentru anul 2025, acestea fiind incluse în Raportul de activitate al AȘM în 2025. Totodată, au avut loc ședința extinsă a Prezidiului AȘM din 18 septembrie, cu participarea acad. Ioan-Aurel Pop, și ședința extinsă a Prezidiului din 7 octombrie, cu participarea prof. Hiroshi Amano de la Universitatea Nagoya, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică în anul 2014, și a prof. James E. Rothman de la Universitatea Yale, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină în anul 2013.

Concursul Premiilor Academiei de Științe a Moldovei pentru realizări științifice valoroase, ediția 2025. În vederea stimulării creației științifice și culturale, AȘM organizează concursul Premiilor AȘM. Ediția anului 2025 a vizat rezultatele obținute în domeniul științelor vieții, al științelor exacte și ingineresti. În conformitate cu Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 83 din 15 iulie 2025, AȘM a anunțat concursul în vederea decernării Premiilor AȘM pentru realizări științifice valoroase obținute în anii 2023–2024. Prin Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 195 din 6 noiembrie 2025, a fost aprobată lista laureaților Premiilor AȘM, ediția anului 2025:

Premiul „Vladimir Andrunachievici” în domeniul matematicii și informaticii a fost conferit mem. cor. al AȘM, dr. hab. Dmitrii Lozovanu (Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici”, USM), pentru ciclul de lucrări „Metode de optimizare și control al sistemelor dinamice deterministe și stocastice”;

Premiul „Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco” în domeniul fizicii a fost conferit dr. hab. Mihai Macovei (Institutul de Fizică Aplicată, USM), pentru ciclul de lucrări „Efecte cuantice în sisteme colective dense”;

Premiul „Nicolae Gărbălău” în domeniul chimiei a fost conferit acad. Tudor Lupașcu, dr. Raisa Nastas, dr. Oleg Petuhov, dr. Nina Țîmbaliuc și dr. Irina Ceban (Institutul de Chimie, USM), pentru ciclul de lucrări „Materiale adsorbante inovatoare din biomasă agricolă: cercetări fundamentale și aplicative pentru mediu și medicină”;

Premiul „Boris Lazarenko” în domeniul ingineriei a fost conferit dr. Mihai Tîrșu (Institutul de Energetică, UTM), pentru ciclul de lucrări „Decarbonizarea sectorului energetic”;

Premiul „Alexandru Ciubotaru” în domeniul biologiei și ecologiei a fost conferit dr. hab. Galina Bușmachi și dr. hab. Svetlana Bacal (Institutul de Zoologie, USM), pentru ciclul de lucrări „Coleopterele saproxilice și rolul lor în diseminarea microorganismelor patogene, diversitatea insectelor și evidențierea speciilor noi pentru fauna Republicii Moldova”;

Premiul „Andrei Ursu” în domeniul agriculturii a fost conferit mem. cor. al AȘM, dr. hab. Rodica Sturza (UTM), pentru ciclul de lucrări „Ameliorarea calității alimentelor prin biotehnologii și inginerie alimentară”;

Premiul „Natalia Gheorghiu” în domeniul medicinei a fost conferit dr. hab. Gheorghe Gîncu (USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova), pentru ciclul de lucrări „Tactica medico-chirurgicală în malformațiile congenitale și afecțiunile chirurgicale ale sistemului hepato-biliar la copii”;

Premiul „Gheorghe Paladi” în domeniul medicinei a fost conferit dr. hab. Olga Cernetchi (USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova), pentru ciclul de lucrări „Sănătatea reproductivă”;

Premiul pentru tineri cercetători „Valeriu Canțer” în domeniul științelor exacte și ingineresti a fost conferit dr. Tudor Bumbu (Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici”, USM), pentru ciclul de lucrări „Digitizarea textelor istorice românești: instrumente, resurse și platforme”.

Ceremonia de decernare a Premiilor Academiei de Științe a Moldovei sa avut loc în cadrul ședinței solemne din 10 noiembrie 2025, de Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare.

Secțiile de științe ale AȘM. Academia de Științe întrunește trei secții de științe, conform domeniilor științifice: 1) Secția de științe ale vieții (SSV); 2) Secția de științe exacte și ingineresti (SȘEI); 3) Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte (SȘSEUA). Activitatea secțiilor de științe este organizată în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat) și ale Statutului Academiei de Științe, în redacție nouă, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a AȘM nr. I/2 din 24 ianuarie 2019, cu modificările și completările ulterioare.

Secțiile de științe reunesc membri titulari, membri corespondenți și cercetători științifici din domeniile corespunzătoare, aleși prin concurs pentru o perioadă de patru ani. Organul reprezentativ suprem al fiecărei secții este Adunarea Generală, constituită din membri titulari, membri corespondenți și membri desemnați. Conducătorii secțiilor exercită concomitent și funcția de vicepreședinte al Academiei de Științe.

Conducerea secțiilor de științe a fost asigurată în 2025 de conducător, adjunctul conducătorului și secretarul științific, după cum urmează: SȘEI – vicepreședinte acad. Svetlana Cojocaru, adjunct al conducătorului mem. cor. Veaceslav Ursachi, secretar științific dr. Adelina Dodon; SSV – vicepreședinte acad. Eva Gudumac, adjunct al conducătorului acad. Ion Toderaș, secretari științifici dr. Gabriela Romanciuc și dr. Leonid Chișlaru; SȘSEUA – vicepreședinte mem. cor. Ion Hadârcă, adjunct ai conducătorului mem. cor. Aurelian Dănilă și dr. hab. Rodica Ciobanu, secretar științific dr. Natalia Procop.

În anul 2025, conform atribuțiilor statutare, membrii secțiilor de științe ale AȘM au organizat procesul de audiere publică a rezultatelor cercetării, au perfectat Raportul asupra stării științei, au participat la organizarea evenimentelor, conferințelor și prelegerilor, au fost implicați activ în organizarea și desfășurarea evenimentelor aniversare ale AȘM, au valorificat editorial rezultatele cercetării în numeroase publicații, au participat la emisiuni radio/TV de promovare a științei.

Secțiile de științe ale AȘM activează în conformitate cu planurile anuale de acțiuni, aprobate de Prezidiul AȘM. Rapoartele de activitate ale secțiilor de științe pentru anul 2025 au fost audiate la Adunarea Generală a AȘM în Sesiunea a XVIII-a din 29 aprilie 2026.

Secția Teritorială Nord, cu sediul la Bălți. În conformitate cu modificările operate în Statutul AȘM, aprobate la Sesiunea a VI-a a Adunării Generale din 16 februarie 2021, în cadrul Academiei funcționează Secția Teritorială Nord, cu sediul la Bălți, având două unități în cadrul subdiviziunii structurale. Secția, sub conducerea mem. cor. al AȘM Ion Gagim, activează conform unui plan aprobat și prezintă anual raportul privind activitatea managerială, organizațională, inovațională etc.

Raportul de activitate al Secției Teritoriale Nord a fost audiat în ședința Prezidiului AȘM și constituie parte componentă a raportului anual de activitate al AȘM. În anul 2025, a fost acordat suport metodologic unor organizații neguvernamentale; au fost organizate servicii de instruire în domeniul afacerilor de inovare (seminare, mese rotunde, ateliere de lucru, ședințe tematice); au fost elaborate propuneri de proiecte de transfer tehnologic și planuri de afaceri ale potențialilor rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare, precum și alte programe de finanțare. A fost menținută funcționarea contului de Facebook al Secției, unde sunt publicate activitățile realizate în format video, podcasturi, prelegeri, întreveneri și alte acțiuni prevăzute în planul de activitate al Secției Teritoriale Nord, precum și al platformei științifice „Educația și societatea”, coordonată de mem. cor. Ion Gagim.

Integrarea AȘM în spațiul european și internațional de cercetare. Academia de Științe a Moldovei promovează calitatea și inovarea în cercetarea științifică prin implicarea activă în sprijinirea implementării politicilor Uniunii Europene, inclusiv a Programului-cadru pentru competitivitate și inovare al UE, precum și prin stabilirea de acorduri de colaborare și parteneriate cu organisme internaționale, în vederea finanțării proiectelor de cercetare, creșterii vizibilității și consolidării competitivității științei la nivel internațional.

În anul 2025, AȘM a continuat seria de prelegeri publice în diverse domenii ale științei, abordând subiecte de actualitate majoră. În cadrul acestora, participanții au avut oportunitatea de a obține răspunsuri la întrebări relevante, precum și un suport semnificativ pentru analiza situației actuale, identificarea problemelor și formularea unor soluții în domenii concrete.

AȘM este membră a mai multor organizații europene și internaționale, inclusiv a Federației Europene a Academiilor de Științe și Umanistice (ALLEA) și a Consiliului Internațional pentru Știință (ISC). Pe pagina web a AȘM au fost publicate mai multe documente referitoare la acțiunile și evenimentele organizate de ISC.

Academia de Științe a Moldovei a organizat mai multe evenimente internaționale, inclusiv în parteneriat cu Academia Română, conferințe științifice naționale și internaționale, precum și prelegeri publice de Ziua Națională a Culturii (15 ianuarie); dedicate Zilei Unirii Principatelor Române din 24 ianuarie 1859; ediția a doua a conferinței „Consolidarea spațiului științific românesc în context european” (8 mai); cea de-a treia ediție a Școlii de vară, desfășurată în perioada 23-27 iunie 2025 ș.a.

AȘM a colaborat cu organizatorii inițiativei „Deceniul Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă”, coordonată de UNESCO și Earth–Humanity Coalition. AȘM susține promovarea științei ca fundament al dezvoltării durabile, participând la activități de diseminare, consultare și integrare a comunității științifice naționale în demersurile internaționale dedicate atingerii Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.

Conducerea AȘM a avut întrevederi cu reprezentanți ai corpului diplomatic acreditați în Republica Moldova: ambasadorul Statului Qatar dr. Turki Abdulla Al-Mahmoud; E.S. Margret Uebber, ambasadorul Republicii Federale Germania; E.S. Yoichiro Yamada, ambasadorul Japoniei; E.S. Uygur Mustafa Sertel, ambasadorul Republicii Turcia. Întrevederile au pus accent pe aprofundarea relațiilor bilaterale în domeniul științei, educației și inovării, precum și pe identificarea unor noi oportunități de cooperare.

Academia a găzduit vizita scriitorului Salim Babullaoglu, poet, eseist și traducător, membru al Uniunii Scriitorilor din Azerbaidjan, precum și vizita prof. univ. dr. Liviu-Bogdan Ciucă, președinte al Academiei de Științe Juridice din România și președinte al Comisiei juridice, de disciplină și imunități din Camera Deputaților, România.

Un moment important l-a constituit vizita, la 18 septembrie, a acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, membru de onoare al AȘM, care a susținut o prelegere publică și a reafirmat relațiile tradiționale de colaborare dintre cele două academii. La 7 octombrie 2025, AȘM a fost gazda întrevederii cu prof. Hiroshi Amano și prof. James Rothman, laureați ai Premiului Nobel. În contextul consolidării colaborărilor internaționale, AȘM a găzduit și a desfășurat, pe parcursul anului 2025, o serie de întrevederi și vizite oficiale cu reprezentanți ai mediului academic și diplomatic internațional, menite să consolideze dialogul științific și relațiile de cooperare externă.

Vizibilitatea AȘM la nivel național. În anul 2025, în cadrul AȘM au funcționat șapte platforme științifice: „Securitatea ecologică în contextul modificărilor accelerate de mediu” (coordonator acad. Elena Zubcov); „Securitatea alimentară și siguranța alimentelor” (coordonator mem. cor. Rodica Sturza); „Securitatea economică, migrația și transformările demografice” (coordonatori acad. Grigore Belostecinic și acad. Alexandru Stratan); „Accidente vasculare cerebrale” (coordonator acad. Stanislav Groppa); „Coronavirusul de tip nou SARS-CoV-2 și interferența cu alte maladii” (coordonator acad. Eva Gudumac); „Științele fundamentale pentru dezvoltarea durabilă a societății” (coordonator prof. Vladimir Fomin, membru de onoare al AȘM); „Educația în societate” (coordonator mem. cor. al AȘM Ion Gagim). Lecțiile publice susținute în cadrul platformelor științifice de la AȘM sunt disponibile online la adresele <https://idsi.md/tv> și <https://www.privesc.eu/>.

De asemenea, în cadrul AȘM sunt funcționale șapte comisii de specialitate, constituite pe domenii de importanță majoră pentru societate: „Schimbări climatice” (coordonator acad. Elena Zubcov); „Agricultură” (coordonator acad. Boris Boincean; „Securitate socioeconomică” (coordonatori acad. Grigore Belostecinic și acad. Alexandru Stratan); „Istoria științei” (coordonator acad. Demir Dragnev); „Patrimoniul cultural în context european” (coordonator mem. cor. Mariana Șlapac); „Medicină” (coordonator acad. Eva Gudumac); „Nanotehnologii, materiale funcționale și dispozitive electronice” (coordonator acad. Ion Tighineanu).

Pe lângă activitățile desfășurate în cadrul platformelor științifice, la Academia de Științe au fost organizate prelegeri publice, lecturi academice și alte manifestări pe domenii de interes prioritar. În contextul Anului Mihai Eminescu, promovată la inițiativa Academiei de Științe a Moldovei și a Academiei Române, a fost sărbătorită Ziua Culturii Naționale și au fost consemnați 175 de ani de la nașterea marelui poet Mihai Eminescu, evenimentul fiind dedicat valorificării patrimoniului cultural și reafirmării rolului culturii în consolidarea identității naționale.

La 12 iunie 2025, Academia de Științe a Moldovei a sărbătorit 64 de ani de la fondare prin evenimentul festiv „Ziua Ușilor Deschise”. Secțiile de științe au organizat manifestări dedicate Zilei Limbii Române, Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare, Congresului

Mondial al Eminescologilor, Zilei Internaționale a femeilor în cercetare, Zilelor europene ale patrimoniului cultural, Zilei Internaționale a Muzicii, Sărbătorii Mărțișorului ș.a. Au fost susținute prelegeri publice pe teme de interes actual pe domeniul sănătății, economiei, mediului, educației, au fost organizate evenimente aniversare și comemorative, lansări de carte și alte manifestări. Evenimentele științifice au fost transmise online de Institutul Dezvoltării Societății Informaționale și de platforma Privesc.eu.

Vocea membrilor AȘM a fost reflectată în spațiul public prin participări la emisiuni radio și TV de popularizare a științei, precum și prin articole publicate în ziare și reviste. Manifestările anului 2025 au fost pe larg mediatizate pe site-ul oficial al AȘM, în cadrul emisiunii „Spațiul Public” de la Radio Moldova, al programului informativ „Mesager” de la postul public de televiziune „Moldova 1”, în presa tipărită – săptămânalul „Literatura și Arta”, ziarele „Făclia”, „Săptămâna”, „Curtea de la Argeș” din România –, precum și pe rețelele sociale.

În anul 2025 au fost editate patru numere ale revistei „AKADEMOS”, redactor-șef al revistei este Viorica Cucereanu (Bogatu). Revista este distribuită gratuit în mediul academic și universitar, în rețeaua de biblioteci publice raionale și este disponibilă în acces deschis pe pagina web <https://akademos.asm.md/index.php/akademos/ro/index>. Biblioteca Științifică „Andrei Lupan” distribuie revista „AKADEMOS” în bibliotecile științifice din țară și de peste hotare. Revista utilizează Open Journal Systems 3.5.0.1, un software open-source de gestionare și publicare a revistelor, dezvoltat, susținut și distribuit gratuit de Public Knowledge Project sub Licența Publică Generală GNU. În paginile revistei, sub forma unui jurnal academic, sunt publicate informații relevante despre evenimentele organizate la AȘM.

Contribuția membrilor Academiei de Științe la pregătirea cadrelor științifice este esențială, prin implicarea acestora în activitatea de doctorat și postdoctorat, coordonarea tezelor, susținerea prelegerilor, expertizarea și evaluarea tezelor, activitatea în seminare științifice de profil și în comisii de îndrumare. Mai mulți membri ai AȘM fac parte din Registrul experților ANCD, în Registrul experților ANACEC în domeniile cercetării și inovării, precum și în calitate de membri sau președinți ai comisiilor de experți ale ANACEC. Pe lângă cursurile elaborate și susținute la ciclurile de licență, masterat și doctorat, susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat contribuie la fortificarea școlilor științifice și la dezvoltarea unor domenii prioritare de cercetare și inovare.

Fondul de carte al Sălii de lectură a Academiei de Științe a Moldovei a fost completat și în anul 2025 prin donații ale colaboratorilor și cercetătorilor științifici din România, Ucraina ș.a.

Aprecierea rezultatelor activității membrilor AȘM. Rezultatele științifice obținute de membrii AȘM din cele trei secții de științe au fost prezentate la expoziții naționale și internaționale – Infoinvent 2025, Excellent Idea 2025 – și la Festivalul cercetării și inovării de la AȘM, ediția a IV-a, fiind înalt apreciate cu medaliile de aur, argint și bronz, premii, trofee și diplome speciale.

La 19 decembrie 2025, Academia de Științe a Moldovei a organizat ședința solemnă tradițională, în cadrul căreia au fost făcute totalurile anului științific și au fost conferite distincții academice cercetătorilor, în semn de apreciere a activității și a rezultatelor obținute.

II) Având în vedere cele menționate, Adunarea Generală a Academiei de Științe a Moldovei HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de Raportul privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025, prezentat de mem. cor. al AȘM Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM.

2. Se consideră realizați indicatorii de bază ai activității manageriale, financiare și științifico-inovaționale a Prezidiului AȘM, ai secțiilor de științe ale AȘM și ai secțiilor Aparatului administrativ al Prezidiului AȘM pentru anul 2025.
3. Adunarea Generală a AȘM, Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM, Prezidiul AȘM, secțiile de științe și secțiile Aparatului administrativ al Prezidiului AȘM vor exercita, în anul 2026, atribuțiile statutare în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare, ale Statutului AȘM și ale altor acte normative interne care reglementează activitatea AȘM.

Planul de activitate pentru anul 2026 a fost elaborat de conducerea secțiilor de științe ale AȘM și a secțiilor Aparatului administrativ, integrând, în mod rezumativ, următoarele aspecte, inclusiv obiectivele trasate de secțiile de științe ale AȘM pentru anul 2026, aprobate în Adunarea Generală a AȘM din 29 aprilie 2026:

- în calitate de consultant strategic al Guvernului, AȘM va acorda, la solicitare, suportul necesar Guvernului, ministerelor, societății civile și mediului didactic din Republica Moldova în domeniile de competență profesională ale membrilor AȘM;
- organizarea procedurii de audiere publică a proiectelor științifice finanțate din bugetul de stat; implicarea mai activă a membrilor titulari, a noilor membri corespondenți, precum și a cercetătorilor științifici aleși, în diferite aspecte ale activității secțiilor de științe ale AȘM;
- elaborarea Raportului asupra stării științei în Republica Moldova pentru anul 2025;
- organizarea alegerilor membrilor titulari, membrilor corespondenți și membrilor de onoare ai AȘM, în cadrul Adunărilor Generale ale membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM;
- organizarea concursului Premiilor AȘM, ediția anului 2026, pentru realizări științifice valoroase obținute în anii 2024–2025 în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte, precum și decernarea Premiului pentru tineri cercetători și a Premiului pentru promovarea științei în mass-media în anul 2025;
- elaborarea și desfășurarea unui amplu program de acțiuni și manifestări culturale în contextul împlinirii a 65 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei și a 80 de ani de la formarea primelor institute de cercetare de tip academic;
- organizarea și buna desfășurare a festivităților tradiționale ale AȘM: Ziua AȘM, Ziua Limbii Române, Ziua Culturii, Congresul Internațional al Eminescologilor, Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare;
- organizarea prelegerilor publice, a manifestărilor științifice de interes general, a Școlii de vară pentru elevi (ediția a V-a), precum și a altor evenimente în conformitate cu planul de activitate; promovarea rezultatelor științifice în societate prin diferite acțiuni și evenimente; implicarea și susținerea tinerilor care aleg să facă o carieră în cercetare; aprecierea activității seniorilor, cadrelor didactice și cercetătorilor profesioniști;
- actualizarea planului de acțiuni comune cu Academia Română pentru anul 2026;
- elaborarea unui plan comun de activitate, pe domenii de competență, al comisiilor de experți de la AȘM și al comisiilor de specialitate din cadrul Academiei Române;
- semnarea și actualizarea unor acorduri și parteneriate între AȘM și alte academii de științe, asociații și instituții de profil; revizuirea și actualizarea acordurilor de colaborare existente; consolidarea colaborării cu membrii diasporei științifice. În scopul internaționalizării activităților de cercetare, ca prioritate majoră a întregii societăți, Academia de Științe va

- promova relațiile de colaborare științifică internațională, valorificând noile oportunități oferite de Programul Horizon Europe pentru anii 2021–2027;
- desfășurarea altor activități și acțiuni prevăzute de Statutul AȘM, Regulamentul privind activitatea Prezidiului AȘM, Regulamentul privind activitatea secțiilor de științe și planurile de activitate ale Secțiilor de științe, aprobate prin Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 21 din 29 ianuarie 2026, îndeplinirea altor atribuții ce reies din Codul cu privire la știință și inovare, Statutul AȘM și alte acte normative.

Președinte al AȘM

acad. Ion TIGHINEANU

Secretar științific general al AȘM

mem. cor. Liliana CONDRATICOVA